

Två män och ett litet krig

Abstract

Den 11:e september 2001 inträffade västvärldens i särklass värsta terror dåd på Manhattan i New York. I samma ögonblick som det första planet plöjde in i ett av World Trade Centers torn började in process mot ett fullskaligt krig mellan USA och Terrorismen. I denna process har vi skiljt ut två personer och tre beslut som vi anser i hög grad har påverkat det efterföljande kriget. George W. Bush och Donald Rumsfeld har i vår mening satt tydliga spår på den fortsatta utvecklingen. De båda ledarna har inom många områden en klar konsensus sig emellan som påverkar beslutsfattandet. De omgivande faktorerna spelar dock en stor roll i vilken möjlighet Bush administrationen har att fatta beslut utan stöd från övriga världssamfundet.

Nyckelord: George W. Bush, Donald Rumsfeld, beliefsystem, beslutsprocesser, 11:e september

Antal tecken: 66.661

Innehållsförteckning

1	Inledning	4
1.1.1	Syfte/Frågeställning	4
1.1.2	Metod	4
1.1.3	Kritik mot Metod	5
1.1.4	Material	5
1.1.5	Forskningsläge	5
2	Teori.....	7
2.1	Beliefs	7
2.2	Values	8
2.3	Stereotypes.....	9
2.4	Operationalisering.....	10
2.4.1	Översättning av teorin till analysenheter	10
2.4.2	Analysenheter	10
3	Utgångsläge.....	12
3.1	Värden i vems händer?.....	12
3.1.1	Maktbalans och internationella relationer.....	12
3.1.2	Inrikes	13
4	Besluten.....	14
4.1.1	UBL och Afghanistan	14
4.1.2	War on terror.....	14
4.1.3	Boots on the ground	15
5	George och Donald	16
5.1	George W. Bush.....	16
5.1.1	George W. Bush, född med silversked?.....	16
5.1.2	George W. Bush, en politiker av guds nåde.....	18
5.1.3	George W. Bush, intresserad av politik men inte politiken?	20
5.2	Donald Rumsfeld	21
5.2.1	Donald Rumsfeld dold I dimmor	21
5.2.2	Rätt plats vid rätt tid.....	22
5.2.3	Risktagaren Rumsfeld.....	22
5.2.4	Rumsfelds regler	23
5.2.5	Rumsfeld i G W Bush administrationen	24
5.2.6	Rummie´s kognitiva konstruktion.....	24
6	25
7	Diskusson.....	25
7.1.1	Inledning	25
7.1.2	U.B.L. och Afghanistan	25
7.1.3	War on Terror	26
7.1.4	Boots on the ground	26
8	Slutsats	28
8.1.1	Påverkade George W. Bush och Donald Rumsfeld beslutet att gå till krig i Afghanistan 2001?	28
8.1.2	Förslag till vidare forskning.....	29
9	Referensförteckning.....	30
10	Internetkällor.....	30

1 Inledning

1.1.1 Syfte/Frågeställning

Vi som många andra har blivit intresserade av den amerikanska regeringens utrikespolitiska ageranden sedan den 11:e september år 2001. USA i rollen som det globala systemets i särklass starkaste aktör är självklart intressant för alla som är intresserade av utrikespolitik. Men den nu sittande presidenten har varit mycket kontroversiell och O-omtyckt runt om i världen, och hans regerings agerande sedan ”*nine-eleven*” har ständigt fått kritik från folk runt om i världen. Det är vår uppfattning att den regeringens agerande har lett till att de flesta nu har en åsikt om presidenten, så även vi. Vi har därför blivit intresserade av att studera händelserna direkt efter ”*nine-eleven*”, och utreda i vilken grad president George W. Bush och hans försvarsminister Donald Rumsfeld påverkade händelserna. Genom att studera ett par centrala beslut tagna av regeringen vill vi undersöka hur de som individer påverkade vilka beslut som togs, och sedan diskutera huruvida de spelade någon roll. Med det menar vi, hade andra beslutsfattare, med andra värderingar och personligheter agerat likadant?

Vår frågeställning är därför:

- Påverkade George W. Bush och Donald Rumsfelds personligheter beslutet att gå till krig i Afghanistan 2001?

Denna fråga har vi sedan brutit ner i mindre frågor kring konkreta beslut tagna av regeringen som tillsammans ledde fram till att invasionen inleddes. Dessa är:

- Hur påverkade George W. Bush och Donald Rumsfeld beslutet att lansera det som skulle kallas ”*War on terror*”?
- Hur påverkade George W. Bush och Donald Rumsfeld beslutet att angripa just Afghanistan?
- Hur påverkade George W. Bush och Donald Rumsfeld besluten med vilka medel kriget skulle föras?

1.1.2 Metod

Vi kategoriserar studien som en teorianvändande fallstudie med fallet i centrum. Precis som Esaiasson mfl påpekar baseras dock en fallstudie sällan bara på ett fall, utan har någon slags jämförande kvalitet (Esaiasson mfl 2005 s. 119). Även i vårt arbete finns ett jämförande inslag då två individers personlighet utforskas, och deras olika värden tillskrivs de analysenheter som vi definierat i operationaliseringen. På så sätt kan man hävda att studien är av delvis jämförande karaktär efter som vi försöker utvärdera de båda

beslutsfattarnas inverkan på fallet/besluten. Grundläggande anser vi dock vara att analysenheterna i vår studie ryms i en och samma kontext därför kategoriseras den som en fallstudie (Esaiasson mfl 2005 s. 119).

1.1.3 Kritik mot Metod

Som allmän kritik mot fallstudiedesign, och specifikt i vår studie vill vi naturligtvis påpeka risken för eventuella ”mätfel”. Brister i operationaliseringen och implementeringen av analysinstrumenten kan som i de flesta fallstudier få stora konsekvenser. Designen som sådan har även i allmänhet svaga generaliseringsmöjligheter. Det bör dock påpekas att fallstudien ofta får ett betydligt bättre djup än exempelvis kvantitativa studier, vilket ger styrka i förklaringskraft.

Mer specifikt, för att svara på våra frågor kommer vi att inleda uppsatsen med en kort och översiktlig beskrivning av kontexten till besluten. Alltså en beskrivning av det övergripande läget framförallt internationellt vid tiden kring ”*nine-eleven*”. Besluten som togs kring hur man skulle handla kan man anta påverkades ganska mycket av hur omvärlden reagerade, magnituden av terrorattackerna satte också en stark press på regeringen att agera. Det är därför viktigt för uppsatsen att försöka återskapa de faktorer som har påverkat beslutsfattarna.

Vi kommer sedan att göra ”personporträtt”, inte i någon biografisk mening, utan genom att försöka kartlägga deras *beliefsystems*, *values* och *stereotypes* skapa en bild av hur de är som beslutsfattare, vad som driver dem o.s.v.

Detta kommer att göras genom att studera biografier och annat skrivet material kring dessa personer. Av förståeliga skäl har intervjuer med dessa herrar inte varit aktuellt om än så önskvärt.

I analysen kommer vi sedan att försöka utröna huruvida besluten, satta i sin kontext, blivit direkt påverkade av George W. Bushs och Donald Rumsfelds *beliefsystems*.

1.1.4 Material

Det material vi kommer att använda oss av är av förklarliga skäl sekundärt och består i bearbetningar av det mer litterära slaget. För att kunna Detta kommer att göras genom att studera biografier och annat skrivet material kring dessa personer. Av förståeliga skäl har intervjuer med dessa herrar inte varit aktuellt om så än önskvärt.

1.1.5 Forskningsläge

Det finns ett antal böcker utgivna som följer presidenten och hans män dagarna och veckorna efter terrorattackerna. I Bob Woodwards bok ”*Bush at War*” får man följa

beslutsfattarna i toppen av den amerikanska regeringen från "nine-eleven" till dess att Afghanistankriget har tagit ordentlig fart. Det finns även andra författare som skrivit liknande böcker, bl.a. Richard A. Clakes bok "Fiender överallt" som behandlar USA:s krig mot terrorismen. Dessa är endast två i en sjö av böcker skrivna som berör attackerna mot World Trade Center och Pentagon 2001. Vad vi vet är dock vår infallsvinkel ny. Ingen har tidigare undersökt hur George W. Bushs och Donald Rumsfelds beliefsystems påverkade besluten som ledde fram till kriget i Afghanistan 2001.

2 Teori

Teoridelen i vår uppsats kommer vi att basera på Yaacov Y. I. Vertzbergers bok ”*The world in their minds*”. I den del av denna bok som är intressant för oss sammanställer Vertzberger teorier från ett antal andra författare som har skrivit om ämnet beslutsfattare och kognition.

Vertzberger (1990 s. 113) menar att *beliefs*, *values* och *stereotypes* är de mest grundläggande kognitiva verktygen som beslutsfattaren använder för att närma sig, och försöka klarifiera den komplexa och osäkra omgivningen. Dessa kognitiva strukturer etableras och blir välanvända tills de blir kognitiva vanor, lätt tillgängliga som används utan eftertanke för att dra slutsatser som personer som inte har samma kognitiva komponenter inte skulle ha gjort (Vertzberger 1990 s.114).

Innan vi går vidare vill vi diskutera de problem vi har identifierat med vår teori. Som vi nämnt ovan är *beliefs*, *values* och *stereotypes* de mest grundläggande verktygen. För att göra en komplett analys av deras personligheters påverkan på politiken finns även andra teorier, som i kombination med dem vi använder har större förklaringskraft. Vi har dock valt att avgränsa oss till dessa grundläggande teorier. På det sättet skulle man kunna se denna uppsats som ett första steg i processen, där man lägger grunden som man senare skulle kunna arbeta vidare på genom att implementera övriga analysinstrument för att göra en mer komplett analys. Anledningen till varför vi inte gör det redan i denna uppsats är för att vi inte tror att vi varken skulle ha tid eller plats. Uppsatsen skulle helt enkelt få för stor fokus på teori-avsnittet.

2.1 Beliefs

Vertzberger menar att en beslutsfattarens *beliefs-set* representerar alla de ”hypoteser och teorier som han är övertygad om är korrekta vid en given tidpunkt” och att det parallellt med detta finns *disbelief-set* ”vilket inkluderar alla de teorier och hypoteser som han anser vara osanna vid en given tidpunkt”, där ”han” syftar på individen som har dessa *belief*-, eller *disbelief-sets*. Personer placerar information på en *belief-disbelief* skala, och därför spelar *beliefsystems* en central roll i bearbetandet av information (Vertzberger 1990 s. 114) eftersom människor uppfattar information som mer relevant och viktig ju närmre ens egna *beliefs* den placeras på *belief-disbelief* skalan och vice versa. På samma sätt påverkar *beliefs* en människas uppfattning av andra. Är en annan människas eller aktörs *beliefs* bra överensstämmande med ens egna tenderar man att uppfatta dessa som närmre än vad de i realiteten är (Vertzberger 1990 s.117)

Beliefs ”inkluderar principer och generella idéer om naturen av den sociala och fysiska miljön som är policy makarens arbetsområde”(Vertzberger 1990 s. 114). *Operational code – beliefs* är extra intressant för oss då det spelar stor roll i bearbetandet av politisk information. *Beliefs* ur denna del av en persons *beliefssystem* handskas med de mest grundläggande bilderna av den politiska världen, och platsen och rollen för individen i den, och med vilka medel individen bäst kan förverkliga sina mål (Vertzberger 1990 s. 114).

En viktig roll för *Operational code – beliefs* blir därför att fungera som ett diagnostisk och preskriptivt ramverk. Detta används i situationer som är nya, osäkra situationer där informationen kan vara knapp, motsägande, opålitlig eller överflödigt, och stressiga situationer som innehåller överraskningar och känslomässigt ansträngande (Vertzberger 1990 s. 114).

Operational code – beliefs är indelade i *Philosophical core beliefs* och *Instrumental core beliefs*, på så sätt att varje *Philosophical core belief* har en motsvarighet i ett *Instrumental core belief*.

Dessa *beliefs* är indelade i två sammanhängande grupper av *beliefs*. Den första består av essensen av den politiska världen och de politiska aktörerna. Den består av *Philosophical core beliefs* om det essentiella i politiken, naturen av det politiska universumet – huruvida det är harmoniskt eller konfliktfylld. Dess instrumentella motsvarighet är *beliefs* om bästa vägen för att välja politiska mål. Ett annat filosofiskt *belief* i klustret handskas med den fundamentala uppfattningen om ens allierade och motståndares karaktär. Instrumentala *beliefs* är då hur man ska handskas med sina politiska allierade och sina motståndare.

Det andra klustret fokuserar på möjligheten att förutspå och kontrollera den historiks-politiska utvecklingen. Den består av *Philosophical core beliefs* t.ex. om hur mycket kontroll kan man utöva på den historiskt-politiska utvecklingen. Dess motsvarighet i *Instrumental core beliefs* är hur risk ska kalkyleras och kontrolleras, och hur stora risker man ska ta. Den inkluderar också *Philosophical core beliefs* om framtiden är förutsägbar eller ej. Motsvarigheten i *Instrumental core beliefs* handlar om korrekt timing för handling (Vertzberger 1990 s. 115).

Centrala *beliefs* om en själv och ens motståndare ligger till grund för viktiga strategiska antaganden, som ligger till grunden för militärt-politiskt tänkande. Alltså kan de strategiska antagandena som styrs av beslutsfattarens *beliefs* överskugga den taktiska verkligheten, vilket kan leda till mer eller mindre obehagliga överraskningar (Vertzberger 1990 s. 119).

2.2 Values

Values är enligt Vertzberger ideologier och värdegrunder som hjälper oss att avgöra vilket resultat som är önskvärt i en given situation (Vertzberger 1990 s. 123). De blir därför naturligtvis viktiga när man vill skapa intresse och för, och bedöma värdet av information.

I en situation där information behandlas för att utnyttas i ett beslut, är processen sällan eller aldrig obunden till *values*. Många gånger avgör *values* i en beslutsprocess huruvida beteenden, objekt och situationer anses vara önskvärda eller ej.

Values är mer rigida ju centralare del de har i en personlighet, för att slippa justera de befintliga värderingarna väljer individen inte sällan att helt ignorera eller modifiera information för att den bättre ska passa in i den aktuella kontexten. Man tenderar då också att bunta samman all information om en viss negativ händelse till en konsekvent riktning även om så inte är fallet (Vertzberger 1990 s. 124-125).

Motvilligheten i att justera sina *values* ligger i att det ofta resulterar i en rokad, där inte bara en utan många grundläggande uppfattningar om den fysiska och sociala verkligheten skulle bli nödvändiga att omvärdera.

Till vilken utsträckning en beslutsfattares *values* påverkar informationsintaget beror enl Yacov mfl på en rad faktorer som följer.

- Till vilken grad beslutsfattaren uppfattar att informationen överensstämmer med dennes *values*. Dock kan informationen associeras med irrelevanta *values* och tas in i fel kontext, eller tvärtom, inte läggas in i en relevant kontext för att man helt enkelt inte associerar informationen till en specifik *value*.

Man låter en övergripande värdering förklara/försvara en handlingslinje.

Detta värdebundna beslutsfattande kan få en rad implikationer.

- Beslutsfattaren blir lättare stimulerad av information som är kompatibel med de egna värderingarna
- Information som ifrågasätter viktiga värderingar har man mycket svårare, och är man mycket motvilligare att ta in.
- Benägenhet att skapa passande information för att skydda viktiga värderingar kan uppstå.
- Det inte sällan inkonsekventa förhållandet mellan individens värderingar och faktiska handlingar, skapar en vilja att ignorera information som skulle leda till kognitiv dissonans (Vertzberger 1990 s. 124-125).

2.3 Stereotypes

Stereotypes som sådana är förenklade, osofistikerade bilder av en individ eller grupp, de kan vara antingen beskrivande eller normativa.

Normativa *stereotypes* är sådana som leder oss in i ett visst önskvärt tänkande, gällande hur vi ser på individer och grupper. Skola och kyrka är exempel på *stereotype* spridande institutioner i samhället, på gott och ont. Normativa *stereotypes* ses ofta som starka och sanna även om individen aldrig själv mött den generaliserade gruppen eller individen (Vertzberger 1990 s. 125)..

- *Stereotypes* används för att förenkla och förkorta beslutsprocesser genom att ”trycka” in olika typer av händelser i en tidigare definierad smalare mall.
- Beslutsfattare använder inte sällan *stereotypes* för att fylla i porträttet av en allierad eller fiende när tillräcklig information saknas.
- En benägenhet att över värdera bristfällig positiv eller negativ information finns när *stereotypes* går in och fyller i luckorna. Om det man vet om en person är positivt generaliserar man lätt till att det man inte vet också är det.
- *Stereotypes* gör oss sårbara för över värdering av din egen och dina allierades möjligheter, samt för underskattning av motståndaren vilket är av stor vikt i utrikespolitiska beslut.

- Stilisering av hela nationer eller grupper påverkar beslutsfattandet i stort. När man ser en nation som aggressiv överförs detta till nationens invånare som målas upp i samma färger. (Muslimer i dag ex) Dessa *stereotypes* är ofta symptom av attityder vare sig fientliga eller allierade.
- *Stereotypes* är rigida och mycket svåra att bryta. I sakens natur ligger att man hellre tar till sig bevis som bekräftar de egna stereotyperna än de som motsäger dem (Vertzberger 1990 s. 126-127)

Values är basen för normativa *scripts*, vilka i sin tur lägger grunden för vad vi förväntar oss i normativt styrt beteende, vilket utmynnar i *Stereotypes*. När dessa kognitiva strukturer blivit internaliserade och inarbetade blir de till kognitiva vanor. Som vid en beslutsprocess startas upp som en typ av programvara för att hjälpa oss förstå den förestående situationen. Detta kommer vi i analysen hänvisa till som individens kognitiva filter (Vertzberger 1990 s. 127).

2.4 Operationalisering

2.4.1 Översättning av teorin till analysenheter

Först vill vi påpeka att operationaliseringen inte innehåller definitioner av teorins begrepp eftersom vi anser dem vara definierade i teoriavsnittet. Vidare följer dock en specificering av hur begreppen kokats ned till ett par olika verktyg eller analysinstrument. Dessa bildar det filter genom vilket vi ska analysera de två huvudpersonernas personligheter, och på så sätt få fram två porträtt med samma grund delar.

Vi ser alltså *beliefs*, *values* och *stereotypes* som en kognitiv ”tratt” som hjälper personen i fråga att behandla och värdera information oavsett vilket typ av beslut som är aktuellt. Skillnaden mellan att besluta sig för vilken skola ens barn ska gå i eller huruvida man ska gå i krig kan man påstå i så fall inte ligga så långt ifrån varandra.

2.4.2 Analysenheter

Den större delen av porträtten är fokuserade på att identifiera de olika *beliefs* som skapar en individs *operational code*. Dessa *beliefs* har vi i enlighet med Vertzbergers framställning delat in i följande analysinstrument, vilka vi sedan sökt efter indikationer på i texterna.

1. *Philosophical beliefs* gällande omvärlden som grundläggande fientlig eller fredlig, vars motsvarande *instrumental belief* behandlar bästa sättet att nå politiska mål.
2. *Philosophical beliefs* om hur man uppfattar fiender och vänner, med *instrumental* motsvarighet i hur man handskas med dessa fiender och vänner.
3. *Philosophical beliefs* angående hur mycket kontroll man anser sig själv ha över den historisk politiska utvecklingen, med *instrumental* motsvarighet i hur riskbenägen individen blir.
4. *Philosophical beliefs* som avgör om individen anser att framtiden är förutsägbar som får *instrumental* motsvarighet i personens uppfattning om när det är rätt tid att agera.
5. *Values* här letar vi efter olika grundläggande värderingar och ideologier som bidrar till en individs uppfattning om sig själv, sin roll och omvärlden.
6. *Stereotypes* stiliserade, schematiska uppfattningar om individer grupper och situationer som påverkar en persons sätt att agera och tänka omedvetet.

3 Utgångsläge

3.1 *Värden i vems händer?*

Som en upptakt till de kritiska besluten vi valt att undersöka, anser vi det vara viktigt att i utrikespolitisk analytisk anda inte bortse ifrån övriga medverkande faktorer på andra analysnivåer. Därför vill vi här i ett kort stycke redogöra för en del av de rådande internationella och nationella omständigheterna vid tiden före attackerna på World Trade Center. Uppsatsens omfattning gör dock att vi inte kan underbygga denna del teoretiskt i den mån vi önskat, men den kommer att fungera som en bakgrund för diskussionen kring de utvalda individernas agerande i beslutsfattandet.

3.1.1 Maktbalans och internationella relationer

Den internationella maktbalansen analyseras ofta på systemnivå i utrikespolitisk analys, och det är även här vi tar vårt avstamp. Hur mycket som kan förklaras med hjälp av system och struktur är en under ständig debatt i olika läger, man är dock överens om att balansen på systemnivå bottnar i vilken typ av system som vid en viss tid är dominerande. Systemet kan vara multipolärt bipolärt eller unipolärt (Nye 2004 s. 58).

Viktigt att nämna i sammanhanget är att man i systemanalys anser att stater med liknande intressen kommer att handla likartat. Stora stater handlar dock på ett sätt och små på ett annat (Nye 2004 s. 65). Agerandet även om det är på statlig nivå kan kopplas till den rådande systemstrukturen. Man kan kalla de olika staternas agerande bi eller multilateralt då de små (multi) tenderar att rätta sig i ledet medan de stora (bi) agerar i stort sett självständigt.

En tredje dimension till system bilden som bör tas med är den etiska, eller mer exakt befintliga regler och normer på nationell nivå. Etik anses spela en mindre viktig roll på den internationella arenan än på den nationella, eftersom den internationella samstämmigheten i det internationella samfundet gällande värderingar oftast anses vara relativt svag (Nye 2004 s. 38). Trots detta är det viktigt för de olika aktörerna inom systemet att kunna åberopa etiska skäl till olika ageranden. Därmed har tre faktorer utkristalliserat sig som vi anser kunna hjälpa oss att förtydliga bilden av det internationella klimatet vid tiden före attackerna.

- Systemets typ
- Aktuella aktörers "givna" beteende
- Internationell etisk samstämmighet.

Hur såg det då konkret ut på den internationella arenan vid den aktuella tidpunkten? Ganska tydligt och O-bestridet är faktumet att USA hade, och har fortfarande en roll som hegemon i ett unipolärt världs system. Ett tecken på detta är att Bushs tydliga budskap

efter attackerna att man skulle jaga rätt på de skyldiga, inte mötte något egentligt mothugg vare sig i USA eller i resten av världen (Stoessinger 2006 s. 278). Man väntade sig att USA skulle agera som den hegemon man var/är och det innebär att man agerar självständigt eller bilateralt mot en hotbild. En ändrad inriktning gällande containment politiken mot en mer förebyggande krigsförings linje kan enligt Stoessinger urskiljas. De delar av världen som är auktoritära och indirekt eller direkt hotfulla skulle omstörtas och omvändas om nödvändigt med våld för att införa demokrati (Stoessinger 2006 s. 279).

Detta anser vi vara ett tydligt bevis på hur man i USA ser på sin egen roll som dominerande i världsbilden, vilket i sin tur ger USA möjlighet att agera relativt självständigt då man inte känner att man har någon annan att svara inför. När det gäller den etiska samstämmigheten i samband med attackerna kan man säga att USA hamnade i en sits där åtminstone västvärlden, skakade av händelsens severitet mer eller mindre gav dem en blank-check. Den amerikanska administrationen krävde också att världen skulle rätta sig efter dess ledning: "Världens stater står inför ett klart och tydligt val: gå med i vårt korståg, annars kan ni vara säkra på död och förintelse" (Chomsky 2001 s.51). Chomsky menar dock att det inte ska tolkas bokstavligt (Chomsky 2001 s.51).

3.1.2 Inrikes

Det inrikespolitiska läget i USA förändrades totalt efter attackerna mot World Trade Center. Vi anser därför att det inte har något värde för vår analys att redogöra för hur läget var före attackerna. Uttrycket "*all bets are off*" tycker vi beskriver citationen väl. Ett nationellt trauma av denna kaliber förändrar självklart de förutsättningar som fanns före attackerna. Mindre motsättningar som fanns tidigare åsidosätts för att möta det nya hotet.

4 Besluten

Vår frågeställning baseras på tre beslut tagna av Bush-administrationen strax efter attackerna mot World Trade Center 2001. Vi ska nu kortfattat presentera dessa beslut, och hur de togs. Författaren Bob Woodward beskriver i boken ”*Bush at war*” hur dessa beslut togs. Vår presentation bygger helt på hans beskrivning. Vi anser dock att Woodward är trovärdig. Han har intervjuat om inte alla, så de flesta av personerna i nyckelpositioner i administrationen angående de dagarna och veckorna efter ”*nine-eleven*”, där ibland presidenten själv. Han är kanske mest känd för de avslöjanden han och en kollega gjorde som ledde fram till Watergate-skandalen 1972 (www.ne.se 2006-12-20).

4.1.1 UBL och Afghanistan

Redan samma dag som attentaten utfördes stod det klart för George W. Bush vem som låg bakom. Tre tidigare kända Al-Quaida medlemmar fanns enligt passagerarlistorna ombord på American Airlines Flight 77 som störtade in i pentagon. Enligt CIA-chefen George Tenet var Al-quaida den enda organisation som var kapabel till sådana spektakulära, välorganiserade attacker. Information insamlad dagar innan attackerna, men som inte översattes förrän efter dem indikerade att ett antal aktiva terrorister runt om i världen väntade en stor händelse (Woodward 2003 s.26-27).

Senare samma dag sammankallade George W. Bush ett möte med den inre kärnan av rådgivare. Det blev under detta möte klart att det var framför allt Talibanerna i Afghanistan som var det främsta målet. Anledningen var att Usama Bin Laden hade flyttat sin bas från Sudan till Afghanistan samma år som Talibanerna tog över makten. Al-Quaida hade sedan dess fått tillstånd att etablera träningsläger och organisationens högkvarter i landet i utbyte mot stora summor pengar. Så trots att det var en global organisation som opererade i ca.60 länder skulle man fokusera på Afghanistan först (Woodward 2003 s. 32-33)

4.1.2 War on terror

Beslutet att inleda det som senare skulle bli känt för världen som ”*War on terror*” verkar ha tagits på Camp David den 14:e september. Presidenten hade bätt sina närmsta rådgivare, Dick Cheney, Condoleeza Rice, Colin Powell och Donald Rumsfeld att möta upp med honom där för en informell middag för att diskutera inför det större mötet dagen efter (Woodward 2003 s.72). Vid en intervju med Woodward minds Bush: ”*what was decided was that this is the primary focus of the administration*”, ”*What was decided is, it doesn't matter to me how long it takes, we're going to rout out terror where ever it may exist. What was decided was, the doctrine is, if you harbour them, feed them, house them, you're as guilty, and you will be held to account. What was decided was that ... this war will be fought on many fronts, including the intelligence side, the financial side, the diplomatic side, as well as the military side. What was decided is, is that we're going to hit them with all we're got in a smart way*”(Woodward 2003 s.73).

George W. Bush höll ett kort uttalande till pressen utanför vita huset den 16:e september. Han offentliggjorde då vad som tidigare hade beslutats, om än med olämpliga ordval: ”*This crusade, this war on terrorism is going to take a while*”. Användandet av ordet ”*crusade*” togs sedan tillbaks av medarbetare i administrationen på grund av dess länsliga natur (Woodward 2003 s.94).

4.1.3 Boots on the ground

Den 15:e september hölls ett stort möte vid Camp David, där bl.a. tjänstemän från armén och CIA presenterade vad deras organisation kunde bidra med i krissituationen (Woodward 2003 s.74-78). Den 17:e september sammanträdde *National Security Council* igen. Presidenten hade lämnat mötet den 15:e med orden ”*I’m going to think about it, and I’ll let you know what I’ve decided*”(Woodward 2003 s.91). Nu, den 17:e var han tillbaka med sitt svar: ”*We’ll attack with missiles, bombers and boots on the ground*”, ”*Let’s hit them hard. We want to signal this is a change from the past* (det har i Bush-administrationen funnits ett förakt för vad de anser vara Clinton-administrationens standard lösning på problem som krävde ett militärt svar: nämligen att avfyra kryssningsmissiler (Woodward 2003 s. 20, 38)). *We want to cause other countries like Syria and Iran to change their views. We want to hit as soon as possible*” (Woodward 2003 s.98).

5 George och Donald

Nu är det dags att sätta teorierna i arbete genom att analysera den litteratur vi läst om dessa herrar för att få en insikt i deras *beliefsystems*, *values* och *stereotypes*. Detta är dock inte oproblemiskt. Det vi gör är att tolka dessa texter, och försöka hitta pusselbitar som vi kan sammanfoga för att kunna bilda så kompletta *beliefsystems* o.s.v. som möjligt. För att kunna göra detta tvingas vi att göra stora generaliseringar och antaganden om dessa människor och deras omvärld. Detta kan givetvis kritiseras. Carl Popper skulle antagligen resa sig ur sin grav. Men om man är intresserad av att försöka förstå individens påverkan på politiska beslut finns det inga statistiskt säkerställda mätmetoder att använda, inga laboratorier att testa i. Istället måste de människorna och deras handlingar tolkas. Vi anser därför att de tolkningar vi gör har ett värde, och besitter förklaringskraft som man inte kan få på något annat vis.

5.1 George W. Bush

5.1.1 George W. Bush, född med silversked?

George W. Bush växte upp som en vanlig medelklass amerikan i Midland, Texas. Fram till 14 års ålder gick han i vanliga skolor, och fick som alla andra ta cykeln till skolan. Men i och med att han började på privatskolan Kinkaid i Houston året därefter (Mitchell 2000 s.14-16) tog han steget in i den privilegierade värld som generationer ur klanen Bush hade tillhört. Från kinkaid flyttade han till Andover i New England, därifrån till Yale och senare till Harvard.

Det är så klart svårt att exakt sätta sig in i hur George W. Bushs skolår påverkade honom, och lika svårt att inte blanda in sina egna fördomar om exklusiva privatskolor. Skolor endast för pojkar, vissa med sträng disciplin grundade på puritanska värden (Mitchell 2000 s.46, 96). Under sin tid på Yale och Andover stiftade han bekanskap med människor som politiskt och ekonomiskt kom att hjälpa honom under hela sin karriär (Mitchell 2000 s.102). Under sin tid vid Yale blev han även inbjuden till det exklusiva och hemliga sällskapet *skull and bones*. En klasskamrat till George, Rom Rosenbaum berättar att George blev inbjuden till sällskapet av Victor Ashe, vars föräldrar var goda vänner med Georges farföräldrar (Mitchell 2000 s.101). Vad är det då för speciellt med *Skull and bones*? Aikman menar att det inte är förvånande att elitinstitutionen Yales hemliga, exklusiva sällskap består av flertalet före detta presidenter, ministrar och domare ur högsta domstolen (Aikman 2004 s.48).

Vad som också är viktigt att notera är att George W. Bushs fotspår aldrig strövar långt från hans fars, George H. W. Bushs fotspår. Även han gick på Andover och Yale, och även han var medlem av *Skull and bones* (Mitchell 2000 s.102). Det är snarast som om George den äldre hela tiden är en skugga över George den yngre. Alla större beslut i hans liv ser ut att ha formats efter den mall hans far utarbetade. För precis som sin far blev George W. Bush pilot i flygvapnet, och precis som sin far gav han sig in oljeindustrin i Texas, och senare politiken (Mitchell 2000 s. 106, 145, 153). Men där hans far var framgångsrik är George W. Bush ofta medelmåttig. Hans far var en duktig student, tjänstgjorde som pilot i andra världskriget, och skapade sig en stor förmögenhet i

oljeindustrin. Hans son var långt ifrån lika framgångsrik, med ofta dåliga betyg, och misslyckade affärsverksamheter (Mitchell 2000 s.11, 43) (Aikman 2004 s. 45, 64).

Men trots att George W. Bush inte presterade speciellt bra kunde han trots allt hela tiden följa i sin fars fotspår. Hur kommer det sig? Aikman ställer sig frågan huruvida Georges familjebakgrund bidrog till om han kom in på Yale? Hans lärare vid Andover var i alla fall överraskade, eftersom hans studieresultat inte var tillräckligt enligt vad som förväntades av en Yale-student (Aikman 2004 s. 45). Liknande frågetecken höjdes vid ett flertal tillfällen kring hans pilotkarriär. George W. Bush blev antagen till pilotutbildning stort sett direkt efter att han slutfört grundutbildningen i Nationalgardet. Normalt sett skulle det krävas speciella skäl till att någon skulle antas till pilotutbildningen efter så kort tid, som gedigna tidigare erfarenheter som pilot, eller speciella akademiska betyg i t.ex. metrologi. Det normala var att gå en lång officersutbildning före man ens var aktuell för pilotutbildningen. George W. saknade alla sådana erfarenheter (Mitchell 2000 s.117-118). Han själv och hans far förnekar att familjen skulle ha utövat påtryckningar, men enligt andra källor bad en vän till George Bush den äldre om hjälp för George W. Bushs räkning direkt från Brigad generalen som var chef för hela Nationalgardet (Mitchell 2000 s.106)

Men vad har allt detta för inverkan på George W. Bushs *Beliefsystem*? Som vi ser det är detta ett antal pusselbitar för att förklara George W. Bushs sätt att se på sig själv, och hans plats i det politiska systemet. Det påverkar hans syn på naturen av det politiska universumet. Vi tänker oss att det i George W. Bushs *Philosophical core beliefs* ingår att det spelar roll vem man är. Man kan komma väldigt långt genom att vara rätt persons son, och att känna rätt människor. Vi tror också att detta gör att George W. Bush tenderar till att lita väldigt mycket på sin familj och sina vänner. Vi tror också att detta gör att George W. Bush är medveten om sina begränsningar.

Motsvarigheten i *instrumental core beliefs* handlar helt enkelt om hur man utnyttjar detta. Vi har precis gett exempel på hur man kan komma in på de finaste universiteten eller önskvärda militärutbildningar bara genom att ha rätt efternamn, och genom att rätt människor kan dra i trådar för att hjälpa en, eller att man lägger mycket ansvar på sina medarbetare eftersom han litar på dem och eftersom han är medveten om sina begränsningar.

George W. Bushs *values* måste självklart påverkats mycket av sin privilegierade uppväxt. Vi tänker oss att George borde tilltalas av konservativa värderingar, där familjen och ens sociala kontaktnät är kärnpunkten. Detta baserar vi på att han genom livet ständigt tagit sig fram på grund av människorna han haft runt omkring sig. Det är deras hjälp som har sett till att han har kommit in på de bästa skolorna, eller fått attraktiva militärposter. Man kan då tänka sig att George W. Bush i sin politiska karriär skulle ta ståndpunkt just för konservativa värderingar som grundar sig på tanken om familjen som en enhet, som tar hand om varandra. Att George W. Bush har konservativa värderingar är i sig ingen stor överraskning. Det är trots allt så att han kommer från en familj av konservativa politiker, men vi menar att George W. Bushs erfarenheter säkerligen har stärkt hans *values* kring fundamentala politiska ställningstaganden. Synen på familjen påverkar trots allt det politiska tänkandet väldigt mycket. Men familjen som den viktigaste stöttepelaren för familjen istället för samhället, leder till helt andra tankesätt kring samhällets roll som tillhandahållare av social trygghet.

En form av *stereotypes* tycks vi kunna identifiera under George W. Bushs studietid. Både på Yale och Harvard, kanske också Andover verkar George ogilla ”östkust snobbismen”. Han gillar inte deras liberala värderingar och deras intellektuella snobberi, och att de många gånger hade skuldskänslor för sin privilegierade tillvaro (Aikman 2004 s.58, 50, Mitchell 200 s. 87).

5.1.2 George W. Bush, en politiker av guds nåde

Klanen Bush har en ganska lång historia av ekonomiskt välstånd, mäktiga politiker och sträng kristen moral. De har till och med ett uttryck som använts i generationer: tro, familj och vänner (Aikman 2004 s. 24-34). Under George W. Bushs uppväxt verkar därför varje söndag ha varit vigd åt kyrkan. Han var till och med altarpojke i den kyrka i Houston som familjen besökte (Aikman 2004 s.40). Men huruvida George själv var riktigt troende eller bara gav ”lipp service” som amerikanerna brukar kalla det, när man bara är närvarande i rum inte i ande, är svårt att veta. Under sin tid på Andover valdes han till diakon i kyrkan av prästen, medan han under sin tid vid Yale ska ett nedsättande uttalande av prästen om George Bush den äldre fått George W. Bush att undvika kyrkan där (Mitchell 2000 s.60, 87). Efter att han tagit examen vid Harvard Business school 1975 spenderade George W. Bush nästan en tio års period utan att utföra något vettigt. Han drev olika olje-företag i Texas, söp mycket, kandiderade till kongressen 1978 men förlorade. Trots att hans fru var gravid med tvillingar fortsatte George med sina riskabla affärer i oljebranschen. (Aikman 2004 s.63-64).

George W. Bush har under långa perioder i sitt liv haft problem med alkohol. Vissa talar även om kokainmissbruk (Aikman 2004 s.65). Dessa dåliga vanor härstammar sannolikt från hans skolor vid Yale. George W. Bush verkar ha haft en studenttid som direkt tagen ur en Amerikansk college-film. Han var vad Elizabeth Mitchell (s.53) kallar en ”near-jock”. Han umgicks med de sportiga typerna på skolan, men var själv inte tillräckligt duktig på idrott för att vara en ”jock”. Han var ordförande för studentföreningen *Delta Kappa Epsilon* vid Yale, och hamnade i blåsväder när han som ordförande försvarade föreningens pennalistiska initieringsritualer där man bl.a. brände de nya medlemmarna med cigaretter (Mitchell 2000 s. 95). Han söp mycket och ofta, något han även skulle fortsätta med under sin tid vid Nationalgardet och senare som olje-entreprenör i Texas (Aikman 2004 s.52, 55, 65-66). Bilden som pusslas ihop ur Aikmans bok är en George W. Bush som drack mycket och ofta. Han klädde sig slafsigt. Enligt hans rumskamrater vid Yale brydde han sig inte om att tvätta sina kläder. Senare blev han utsedd till Midland Country Clubs sämst klädd golfare, ett pris uppfunnet endast för George W. Bushs skull (Aikman 2004 s. 47, 64). Men det kom en vändning, båda kroppsligt och andligt. Enligt George W. Bush själv bestämde han sig en dag efter en väns födelsedagsfest för att det fick vara nog, han skulle sluta dricka alkohol (Aikman 2004 s.78-79). Aikman hävdar att George W. Bush i klinisk bemärkelse inte var alkoholist, något vi ställer oss tvivlande till. Aikman själv skriver samtidigt att alla såg det som en del av hans personliga läggning att ”låta alkoholen forma hans personlighet kväll efter kväll, månad efter månad, år efter år”(Aikman 2004 s.80).

Det var också nu, under mitten av 80-talet som George W. Bush blev ”pånyttfödd”. Exakt hur och när det hände är svårt att säga, men under den här perioden tog han kontakt med bland annat Arthur Blessitt och Billy Graham. Blessitt var en evangelist som förutom att predika släpar runt på ett tre och en halv meter långt träkors runt hela världen (Aikman 2004 s. 70), Graham är och var en väckelsepredikan med stort inflytande i USA. Han hade tidigare fungerat som rådgivare åt president Truman, och skulle komma göra detsamma åt George Bush den äldre när denne blev president 1988 (www.ne.se). Efter dessa möten började George W. Bush att studera bibeln, bli aktiv i First United Methodist Church i Midland (Aikman 2004 s. 76-77).

Hur har då detta påverkat George W. Bushs *Beliefsystem*? Vi tror att det har påverkat hans *beliefsystem* ganska mycket. I det första klustret av Philosophical core beliefs behandlas essensen av den politiska världen och aktörerna i den. Det är troligt att George W. Bush såg möjligheten att ge religionen mycket större plats i den politiska världen. Och att han kunde se de politiska aktörerna i ett nytt ljus, nämligen som aktiva eller O-aktiva troende kristna. Motsvarigheter i instrumental core beliefs inbegriper hur man väljer politiska mål. Det finns ett antal exempel på hur George W. Bush har försökt att ge religionen större plats i den politiska verkligheten. Under tid som Guvernör i Texas rekommenderade han förändringar i delstatens lagstiftning som gjorde att alla institutioner som gjorde tron till det främsta verktyget för att bekämpa drogberoende skulle vara undantagna från statlig eller delstatlig övervakning (Aikman 2004 s. 100). Under det senaste presidentvalet som stod mellan sittande presidenten George W. Bush och senatoren John Kerry såg många amerikaner valet som en strid om ”good versus evil”, där George W. Bush var den gode och John Kerry den onde.

George W. Bushs religiositet tror vi även kan ha påverkat beliefs i det andra klustret, det som framför allt behandlar hur man kan förstå och kontrollera den politiska verkligheten. I Georges *beliefsystem* tror vi det finns *philosophical core beliefs*. Det är sannolikt att George, som vissa av sina väljare ser världen som svart och vit. Där kampen står mellan ont och gott. I den världen måste goda kristna värden få ta större plats för att världen ska kunna bli en bättre plats. Vid en intervju med Bob Woodward 2002 talade George W. Bush om ”en ambitiös reorganisering av världen genom, om nödvändigt unilaterala, handlingar för att minska lidande och bringa fred” (Larent 2003 s.11). Detta gör att vi också tror att världen i grund är fientlig. Han talar inte här om att dessa idéer härstammar från hans kristna tro, men vi anser att det är sannolikt att så är fallet. Motsvarigheten i *instrumental core beliefs* skulle vara strategier utarbetade för att möta dessa mål. Kriget i Afghanistan och Irak skulle kunna vara direkta exempel på detta, där man efter att man jagat ut Talibaner och Al-Qaida i Afghanistan och tillfångatagit Saddam Hussein och brutit Baathpartiets makt i Irak arbetar för att införa demokrati. I Afghanistan var en motivering till invasionen att rädda de Afghanska kvinnorna för det förtryck de utsattes av från de Talibanska männen (Woodward 2003 s. 32)

Vi ser också George W. Bush som en risktagare. Tidigare har vi nämnt hans riskabla affärer i oljebranschen, Elizabeth Mitchell (2000 s.152) skriver om ett tillfälle när han fick för sig att flyga ett enmotorigt Cessna, något han aldrig gjort tidigare. Tilltaget höll på att sluta i katastrof. Hans riskbenägenhet ser vi som ett *instrumental core belief*.

Hur kan hans ”pånyttfödelse” ha påverkat hans *values*? Det finns ett antal exempel på hur George W. Bushs religiositet har påverkat hans politiska tänkande. Han

är t.ex. en stark abortmotståndare. Redan efter två veckor som president föreslog han att man skulle slopa offentlig finansiering till familjeplaneringsorganisationer som stödde kvinnors rätt att göra abort, han hade tre dagar innan offentliggjort en plan för att hjälpa barn med studiesvårigheter att byta från allmänna till religiösa skolor (Laurent 2003 s.8-9). Man kan nog påstå att George W. Bushs ideologi är mycket starkt färgad av sin religiositet. Under presidentvalskampanjen 1999 fick han frågan om vilken politisk filosof han mest identifierade sig med. Han svarade ”Kristus, eftersom han förändrade mitt hjärta” (Aikman 2004 s. 13-13).

5.1.3 George W. Bush, intresserad av politik men inte politiken?

För oss är George W. Bush lite av en gåta. Han är uppväxt i en släkt med gedigna politiker-traditioner. Hans farfar var senator, hans far trogen det Republikanska partiet och blivit invald i representanthuset, varit vice president och president. George W. Bush har varit kampanjarbetare i sin fars valkampanj Mitchell 2000 s.80), och jobbade i Edward J. Gurneys valkampanj för Floridas senator 1968 (Aikman 2004 s.118-119). Torts detta verkar George W. Bush inte varit speciellt intresserad av politiken i sig. En *Skull and Bones* medlem som gick vid Yale vid samma tid som George W. Bush hävdar att George inte var besatt av något stridsämne. ”Det som var slående hos George var egentligen att han inte intog en doktrinär hållning i något sammanhang. Man skulle ha trott att han skulle ge uttryck åt starka övertygelser eftersom han kom från en politisk familj” (Aikman 2004 s. 51). Även Mitchell (2000 s.119) skriver att studenter vid Yale såg George som a-politisk. Andra menar dock att han i Vietnamfrågan stödde kriget (Mitchell 2000 s.99).

Hur kan George W. Bushs lite udda syn på politik påverka hans *Beliefs, values och stereotypes*? Man kan tänka sig att George W. Bush ser på politik som en ren karriärmöjlighet. Hans bakgrund i en familj med starka traditioner till att söka politiska ämbeten kan göra att det för honom blir naturligt att välja det spåret i livet, trots att han kanske inte brinner för de politiska frågorna. Det är möjligt att det i andra stora politikersläkter i USA finns samma tankesätt. Kennedy, Bush och Roosevelt är alla exempel på stora politikersläkter som under olika tider har dominerat Amerikansk politik. Vi associerar med det antika Rom, där släkterna istället hette Brutus, Cato eller Julius. Men på samma sätt var de högre ämbetena något sönerna i dessa släkter självklart kandiderade till.

För George W. Bushs *beliefsystem* kan detta ha stora konsekvenser. Man kan tänka sig att hans *philosophical core beliefs* angående att förutspå och kontrollera den historiks-politiska utvecklingen kan påverkas. Genom att se politiken framför allt som en karriärmöjlighet kan George W. Bush mer flexibilitet i sin politik. Det kan också tänkas att han är mer benägen att hjälpa dem som kan hjälpa honom snarare än att arbeta efter en viss politisk ideologi. *Instrumental core beliefs* skulle därför fokusera på hur han kan hjälpa andra och de hjälpa honom. Han skulle till exempel kunna hjälpa grupper med starka ekonomiska resurser att nå mål de strävar efter, om de i sin tur kan hjälpa honom med ekonomiska bidrag till hans valkampanj (Laurent 2003 s.183). Laurent menar att

speciellt vapenindustrin har ” ’incestuösa’ och ytterst lönsamma förbindelser” med George W. Bush och hans administration i Vita Huset (Laurent 2003 s.11).

5.2 Donald Rumsfeld

5.2.1 Donald Rumsfeld dold i dimmor

När man kastar sig in i uppdraget att definiera vem Donald Rumsfeld är och varför han agerar som han gör, är det första som slår en hur lite som finns skrivet om hans egentliga bakgrund. Man får en känsla av att han är sprungen ur marken likt en svamp efter Princeton. Vi vet dock att han föddes i en förort till Chicago 1932, och att hans far arbetade med fastighets affärer (Krames 2002 s. 21). Hur ”Rummies” barndom och föräldrar påverkat hans sätt att se på sig själv och sin omgivning är dock (för oss) okänt och får därmed tyvärr bli utforskat.

Detta skulle ju lätt kunna innebära dödsstöten för en undersökning där identifieringen av en individs *beliefsystem* ska utgöra basen för hela analysen. Lyckligt vis har vi upptäckt att Donald Rumsfeld är en man som vare sig lever sitt liv eller driver sin karriär med skott från höften utan har en plan i allt han gör. Denna medvetna linje, samt en tolkning av olika uttalanden och händelser kommer att tillhandahålla oss de indikatorer som behövs för att identifiera Rumsfelds *beliefsystem*.

Rumsfeld visade enligt Krames redan tidigt tecken på att han var en hårdnackad person som kunde konsten att ta sig fram för egen maskin. Han vann ett stipendie vid Princeton för sina insatser som lagkapten i både amerikanskfotboll och Brottnings lagen på skolan. Väl inne på Princeton gjorde han enarmade armhävningar för pengar, efter som han (enligt honom själv) kunde behöva lite extra då han inte hade mycket i kassan (Krames 2002 s. 21). Denna inställning som vi valt att kalla ”själv är bäste dräng” kan antyda att hans filosofiska *beliefs* redan från början lutat åt en bild av omvärlden som fientlig eller kanske mer passande i sammanhanget, tävlingsinriktad. Denna inställning menar vi då utmytna i *instrumental beliefs* där han anser att det är bäst att lita till sig själv. En sådan slutsats kan kanske kännas långsökt men den kommer att begjutas mer ju längre fram vi kommer i porträttet av Rumsfeld. Det är dock intressant och anmärkningsvärt för analysen att påpeka att personlighetsutvecklingen hela tiden tycks ha haft en viss likriktning. Vilket kan tyda på en vilja att undvika kognitiv dissonans.

Samma år som han tog studenten från Princeton, 1954 gifte han sig med Joyce Pierson (Krames 2002 s. 22 s. 25). De kom att få tre barn och är fortfarande gifta 53 år senare. Rumsfeld sökte sig därefter till militären för att skapa sig en karriär och blev genast framgångsrik inom flottan. Den politiska bana han sedan styrde in på tog också sin början vid den här tiden, då han kom att arbeta hos en ”Ohio representative” och därmed fick smak för politiken (Krames 2002 s. 25). Hans sätt att målmedvetet bygga samman en tillvaro med familj och karriär tycker vi speglar de *values* som i mångt och mycket finns representerade i ”the American dream” individens rätt att ta för sig, familjevärderingar och arbetsmoral. I likhet med Bush kan man anta att även Rumsfeld ser politiken som en ren karriär möjlighet men att hans *beliefsystem* genomsyras av en annan och mer

genomtänkt drivkraft där viljan att göra ett gott arbete är viktig. Dessa värderingar anses till viss del styra en persons agerande genom kognitiv vana.

Den efterföljande karriären är lång och mångfacetterad och kräver en hel analys för sig. För att komma runt detta har vi utkristalliserat ett par avgörande moment, som vi tror på bästa sätt kan belysa hur Rumsfeld arbetar och vilka kognitiva regler han förhåller sig till.

5.2.2 Rätt plats vid rätt tid.

Mellan 1969 och 1972 innehade Rumsfeld olika befattningar i Nixons regering (Krames 2002 s. 22). Det var under de följande åren som hans förmåga att inte bara vara på rätt plats vid rätt tid, utan kanske framför allt att försvinna från spelplanen i exakt rätt ögonblick uppmärksammades av hans omvärld. Den här gången lyckades han undvika att hamna i skottlinjen under Watergate skandalen genom att i precis rätt tid skaffa sig en tjänst som NATO ambassadör (Krames 2002 s. 27). Detta är en av många strategiska drag som Rumsfeld på ett nästan kusligt sätt lyckats med under sin karriär. Enligt Robert T. Hartmann (*Fords "Chief of staff"*) var detta en instinkt som Rumsfeld internaliserat under åren som brottnings "champion" (Krames 2002 s. 81).

Hartmann säger följande om Rumsfeld:

"Everything in Rummy's life seemed to come early and easily. But this was deceptive. He was a cool and careful planner. As a politician he recognized and respected fate; as a wrestler, he was even more alert for an opening to take fate by the forelock." (Krames 2002 s. 81) Om vi ska analysera denna förmåga att vara på rätt plats vid rätt tid med våra verktyg kan man titta på det tredje klustret i *operational code beliefs*. I det här fallet tolkar vi det som att Rumsfeld som filosofiskt *belief* har en inställning att han i relativt stor utsträckning kan förutse vad som kommer att hända i den politiska verkligheten, han befinner sig på så sätt i en situation där hans *instrumental beliefs* i situationen leder honom till en viss "tajming för handling" vilket vi tror har stor inverkan på hans förmåga att avgöra när det är dags att lämna skeppet, eller när det är dags att agera. Detta ligger i linje med de tidigare indikationerna på att Rumsfeld ser sig själv som en pjäs i ett gigantiskt schackspel där den politiska omvärlden ter sig hotfull och tävlingsinriktad men åtminstone till viss del kontrollerbar.

5.2.3 Risktagaren Rumsfeld

Ett talande exempel på hur Rumsfeld ser på sin egen roll i den historisk politiska utvecklingen anser vi står att finna i hans sätt att agera som ung politiker, då han ställde upp i sitt första primärval och vann. Han tillskriver själv den tidiga framgången till sin förmåga att inte lyssna på skeptiker samt att våga riskera nederlag (Krames 2002 s. 83). Förmågan att hantera risksituationer eller kanske snarare den inneboende egna uppfattningen om risk som sådan ingår i *operational code beliefs* och utmynnar i *instrumental beliefs* om hur man agerar när man överväger risken för exempelvis nederlag. Vi menar alltså att det avgör hur riskbenägen man är, och i Rumsfelds fall anser

vi att han är en avsevärd risktagare. Han ser på risk som något alltid närvarande vilket han i Krames bok uttrycker som följer:

There are always risks, but I am used to risks. I ran for Congress...when I was twenty-nine years old and there weren't many people around who thought I had much of a chance to win. It seems like an incredible decision now. But it proved right (Krames 2002 s. 83).

Även denna regel om risker från "Rumsfeld's rules" talar för vår tolkning av honom som risktagare: *"Behold the turtle. He makes progress only when he sticks his neck out."*--James B. Conant(*Rumsfeld's Rules* www.opinionjournal.com)

5.2.4 Rumsfelds regler

Eftersom det skrivna materialet om Rumsfeld är mycket begränsat så vill vi kort titta lite närmre på den bok eller manual som anses vara Rumsfeld's viktigaste politiska eftermäle "Rumsfeld's Rules". Det är en manual med korta regler som beskriver vad man ska och inte ska göra på den politiska och företagsarenan. Texten hade blivit nerladdad från Internet över 50.000 gånger innan år 2002 (Krames 2002 s. 43). Vi anser att texten ger en inblick i hur Rumsfeld tänker som ledare samt vilka *values* och *stereotypes* som formar hans ledarskap. Viktigt att påpeka är dock att långtifrån alla paragraferna kommer ifrån Rumsfeld själv men han står för dem, och använder dem som en guide i såväl yrkeslivet som livet i stort. Vi anser att reglerna visar på att Rumsfelds informationsprocessande är tämligen *value* styrt eftersom manualen i sig fungerar som en mall över vilket beteende som är önskvärt i en viss situation. Vi tolkar det åter igen som att hans *value orientation* lutar åt det mer aggressiva hållet eftersom hans regler och beteende mer handlar om delegering, manipulation och framåtanda än samarbete och försiktighet. Dock förespråkar han inte per definition maktkoncentration utan vill sprida ansvar utåt och nedåt oavsett organisation, vilket kan anses motsägelsefullt men det är aldrig någon förvirring om vem som bestämmer, hierarkin är tydlig vilket kan ses i följande utdrag ur "Rumsfeld's Rules": *Find ways to decentralize. Move decision-making authority down and out. Encourage a more entrepreneurial approach.*

Reduce the layers of management. They put distance between the top of an organization and the customers. (*Rumsfeld's Rules* www.opinionjournal.com)
Dessa två regler vill vi tolka som lite av en motsägelse mellan att ha få bestämmande och ändå decentralisera vilket vi kan tolka på ett par olika plan. Intressantast här är nog dock att de tydligt fungerar som normativa stereotyper för att underlätta informations intaget vid exempelvis ledning av ett företag.

I reglerna kan man också hitta Uttryck för Rumsfelds "strike first" filosofi, varför vänta på att fienden slår till först? *If you're coasting, you're going downhill.*"--L.W. Pierson (*Rumsfeld's Rules* www.opinionjournal.com)

Ett exempel på en regel som Rumsfeld använder som en moralisk kompass och som tydligt indikerar *values* om moral, etik, familj med många fler:
Don't do or say things you would not like to see on the front page of the Washington Pos. (*Rumsfeld's Rules* www.opinionjournal.com).

5.2.5 Rumsfeld i G W Bush administrationen

Som avslutning på avsnittet om Donald Rumsfeld och för att koppla till ursprungsfrågan bör vi titta närmre på hur hans andra period som försvarsminister tedde sig. Innan ”*nine-eleven*” var Rumsfeld inte någon direkt framstående personlighet i Bush´s regering utan sågs mer som en föredetting på väg ut. Detta skulle dock ändra sig efter attacken då Rumsfeld steg fram som en av de mest rättframma politikerna i washington vid de uppmärksammade och snart populära tv sända press konferenserna (Krames 2002 s. 67). Dessa framträdanden ligger i linje med Rumsfeld´s redan konsoliderade *beliefsystem* som vi utforskat i tidigare i stycket. Hans raka svar och otvetydiga attityd lyfte honom till närmare 80% ”*approvalratings*” tre månader efter attacken. (Krames 2002 s. 69).

Bakgrunden till Rumsfelds framgång efter ”*nine-eleven*” anser vi ligga i att hans *beliefs, values och stereotypes* var så tydliga, rigida och internaliserade att han kunde agera nästan automatiskt i en krissituation trots enorm press från den Amerikanska befolkningen. Detta var precis vad man ville se efter att attackerna, en typ av moraliskt ledarskap som han i sin roll som försvarsminister har mycket stor möjlighet att implementera i krigs tid (Krames 2002 s. 111).

5.2.6 Rummie´s kognitiva konstruktion

Sammanfattningsvis ska vi försöka i några korta meningar samla ihop de olika delarna som vi använt oss av för att identifiera de båda herrarnas bas för beslutsfattande. *Filosofiska och instrumentella beliefs*: Vi anser följaktligen att Rumsfeld uppfattar sin omvärld som grundläggande fientlig, och att den bästa vägen att nå politiska mål är att lita på sig själv men gärna delegera men då med mycket tydliga regler. Det är viktigt att bygga allianser för att kunna veta exakt vad dina vänner kan tillföra, fiender ses som hinder som ska överkommas och kontrolleras. Vad gäller kontroll över den politiska utvecklingen tycker han sig kunna kontrollera sin del relativt väl, vilket resulterat i att han är mycket riskbenägen dock kalkylerade risker. Han anser sig vara bra på att förutse framtida händelser och har på så sätt blivit skicklig på att tajma sina politiska drag, åtminstone sina egna karriärdrag. *Values* styr en stor del av Rumsfelds personlighet såväl privat som professionellt vilket återspeglas i hans arbetsmoral, etik och de regler han lever efter. Dessa reglers yttersta manifestation är de ”*stereotypes*” utefter vilka han tar beslut och behandlar information. Donald Rumsfeld tycks vara en mycket strukturerad person som till hög grad låter internaliserade och uttalade regler styra hans agerande

6

7 Diskussion

7.1.1 Inledning

I analysen kommer vi alltså att försöka förklara hur George W. Bush och Donald Rumsfeld påverkade besluten som vi tidigare har beskrivit. Vi kommer nu att väga samman deras kognitiva filter med de nationella och internationella bakgrundsfaktorer som vi tidigare har nämnt. Ur detta kommer vår förklaring till varför besluten som fattades fick det utfallet. Först vill vi dock lyfta fram en faktor till som vi anser inverka på möjligheterna för dessa båda män att påverka besluten.

När vi läser Bob Woodwards bok ”*Bush at War*” blir det uppenbart för oss att det i administrationen saknas rutiner och strategier för hur man fattar beslut. Vid de tre tillfällen vi har valt, är det inte samma människor som är med och råder presidenten vid alla tillfällen. Det verkar också som om presidenten ibland tar besluten tillsammans med sina rådgivare, och ibland ensam. Vid alla tre tillfällena är dock Rumsfeld med och råder. Detta anser vi stärker möjligheterna för George W. Bush och Donald Rumsfelds kognitiva filter att påverka vilka beslut som togs.

7.1.2 U.B.L. och Afghanistan

Som bakgrund till beslutet finns det faktum att situationen krävde att administrationen måste agera direkt. USAs unipolära position i världen ger ökad möjlighet att agera utan att rådfråga omvärlden, samtidigt som det gör att kraven från hemmaplan att man är slagkraftig större. Redan innan attackerna fanns dessutom en uttalad riktning för att ändra policy gällande utrikespolitiska tillvägagångssätt. Den föregående Clinton administrationen ansågs uddlös och överförsiktig (Woodward 2002 s. 38). Vi anser att beslutet att fastslå vem som var målet blev ett i stort sett självklart ställningstagande, eftersom indikationerna eller bevisen på att Al-Qaida, Usama Bin Laden och i förlängningen Afghanistan var så kraftiga. Därför tror vi inte att det hade spelat så stor roll vem som stått för beslutsfattandet i detta läget. Detta beslut togs redan samma dag som attackerna ägde rum vilket däremot kan ha påverkats av de inblandades *belifsystems* till den viss del. Bushs karaktärsdrag som känslomänniska anser vi påverka hans redan riskbenägna personlighet att vilja slå till omedelbart. Rumsfelds konsoliderade *belifsystem* gör också i detta läge kan reagera på rutin vilket resulterar i att han är en av de få som redan har värderat situationen på ett systematiskt sätt och upplevs ha ett visst grepp om läget. Rumsfelds del i beslutet består rent konkret av en rad frågor om när och hur de andra tror att det är lämpligt att agera, han menar att ju fortare man agerar desto större stöd kommer att finnas från allmänheten angående civila offer. Detta anser vi vara en typ av ”manipulation” som vi tror påverkar de övriga på mötet. Inte minst i en sådan här situation där chocken efter en nationell kris i enorm skala precis har infunnit sig. Detta ger antagligen alla i gruppen en vilja att agera omedelbart. Dessutom befinner sig Bush i en helt ny situation som han inte har någon erfarenhet utav vilket han är medveten

om. En av Bushs bättre karaktärsdrag ligger i att han vet att han är ”grön” och litar till sina medarbetares rutin och expertis, vilket i sammanhanget ger Rumsfeld en framstående position.

7.1.3 War on Terror

Vid mötet på Camp David den 14 september fastslås inofficiellt den utökade versionen av *War on Terror* som finns att läsa tidigare i texten. Här sätter man på pränt att detta är det nya primära fokus för Bush administrationen. Huvudpunkterna i beslutet är att man inte gör skillnad på terrorister eller de som skyddar dem, att kriget mot dem kommer att föras på många fronter med alla medel tillgängliga och slutligen att det inte spelar någon roll hur lång tid kampanjen tar.

Dessa besluten anser vi att Bush bör ha påverkat på ett flertal sätt. För det första tror vi att hans grundläggande syn på omvärlden som svart eller vit påverkar besluten. Hans vision om att omorganisera världen för att göra den till en bättre plats att leva får sitt tydligaste utlopp i målet att utrota terrorismen. Vidare tror vi att hans benägenhet att se världen som svart eller vit direkt påverkat honom i uppfattningen att de inte ska skilja på terrorister och de som skyddar dem. De övriga taktiska ställningstagandena tror vi att Bush har överlåtit åt sina medarbetare, då han som person tenderar att lägga stor tillit vid sina medarbetare inom områden som han själv inte besitter kunskap om. Här kommer Rumsfeld in. Vi anser att han i stora drag delar Bushs inställning om värden som fientlig och hans karaktärsdrag som risktagare kanske gör att han tilltalas av den gigantiska utmaningen att föra krig mot terrorismen. Han är en man som värderar arbetsmoral, och som har inställningen att man måste ha klara mål och en vision (Woodward 2002 s. 22). Därför tror vi att Rumsfeld stödde Bush i målsättningen att utrota terrorismen på den globala arenan. Man har dessutom redan i doktrinen börjat formulera en bild av hur kriget skall bedrivas som ligger i en av Rumsfeld redan uttalad linje. Intressant i ljuset av detta är då Bushs tillsynes egenmäktiga uttalande i nationell tv där han redan den 11:e september uttryckte att man i de kommande aktionerna inte skulle göra skillnad mellan terrorister och de som skyddar dem. Detta ter sig vid första anblick vara ett otroligt överilat utspel som tyder på hans benägenhet att reagera känslomässigt och att hans värderingar rörande patriotism och religion spelar stor roll. Detta tyder på att Bush redan tidigare själv har bestämt sig för att starta krig på bred front mot terrorismen, inte bara Al-Qaida och Usama Bin Laden.

7.1.4 Boots on the ground

Som fortsättning på vår tes om att Bush delegerar det han inte själv kan, menar vi här att den som har störst inflytande över beslutet om vilka medel som skall användas vid anfall är Rumsfeld. Förutom att det är en naturlig följd i beslutskedjan att försvarsministern kliver in när det är fråga om planering av en militär operation, så har Rumsfeld redan tidigare varit förespråkare för en förändrad försvarsmakt. Hans *core-belief* i att världen är fientlig och att alltid närvarande hotet har förändrat karaktär anser vi är grunden till dessa strävanden. Han anser att Clinton-administrationen mer eller mindre uppmuntrat till terrorist attacker genom att framställa USA som ett impotent, materialistiskt och ovilligt

att slå tillbaka. Denna inriktning kan vi anta bottna i att Clintons *Beliefsystem* är av en annorlunda och mer fredlig karaktär. Rumsfeld har som vi tidigare nämnt en ”strike first” inställning vilket gör honom mer villig att använda militären. Vid ett samtal med Bush under dennes presidentvals kampanj där de båda är rörande överens om att eventuella hot mot USA skulle besvaras med att Rumsfeld släpper lös militären. Det vill säga att presidenten kunde förvänta sig en aggressiv handlingsplan från sin försvarsminister (Woodward 2002 s. 20) Denna inställning passar väl in i Rumsfelds *beliefsystem* så som vi har tolkat den. En grundläggande aggressiv inställning till en alltid närvarande hotbild, en *value* baserad vilja att försvara den amerikanska friheten och en vilja att ta risker. Dessa punkter stämmer även väl in hos Bush. Han vet redan innan krisen var han har sin försvarsminister, och de är redan överrens sinsemellan vilken typ av aktioner som ska användas vid ett liknande läge. Vi menar därför att trots att det är Bush som tar beslutet, så upplever vi det som om han fattar ett beslut som de två i princip redan är överrens om. Vi tror också att Bushs nära kopplingar till vapenindustrin gör att han gärna använder militären om så är möjligt. Det ligger i hans *beliefsystem* att hjälpa dem som hjälper honom.

George W. Bush menar att i värsta fall måste USA gå till krig ensamma. Han har inga problem med det: ”*Thats ok with me. We are America*” (Woodward 2003 s.81) säger han på mötet den 17:e september. Även detta kan ha underlättat för Bush att besluta att utnyttja militärens hela arsenal.

8 Slutsats

8.1.1 Påverkade George W. Bush och Donald Rumsfeld beslutet att gå till krig i Afghanistan 2001?

Vår huvudsakliga slutsats är att ingen skulle kunna aktivt delta i ett beslut av den här sorten utan att sätta spår. Däremot har vi också fått uppfattningen att de båda påverkar olika beslutsfattande i olika utsträckning beroende på var i beslutsgången man fokuserar. Vi har uppfattat att våra under frågor följer på varandra i en slags beslutsprocess där vi utkristalliserat tre nivåer. I första frågan om vem som är skyldig anser vi att man i stort sett bara reagerar på händelsen och befintlig information. Gällande formuleringen av doktrinen tolkar vi detta som ett faktiskt beslut som tas vid ett möte på Camp David man beslutar sig för administrationens nya policy i frågan. Vid det tredje tillfället behandlar man en plan för hur man ska angripa den uttalade fienden mer konkret.

- Reaktion
- Beslut
- Plan

I den första frågan, eller reaktionen, tror vi att de som individer haft minst påverkan. Det man kan tillskriva dem, som vi tvivlar på att andra beslutsfattare hade gjort är hastigheten bakom beslutet. Allmänheten och citationens allvar krävde ett snabbt beslut. Rumsfelds systematiska sätt hjälpte gruppen att identifiera det primära målet, och kanske gav dem mer självförtroende än de annars skulle ha haft. Detta kan i sin tur ha påverkat dem till att fatta ett snabbt beslut.

Bushs utspel i nationell TV redan 11:e september tror vi däremot att få andra hade tagit. Att förklara krig mot terrorismen globalt, utan att noga fundera över sitt beslut, och utan att ens rådfråga sina rådgivare tillskriver vi Bushs personlighet. Det som senare bestäms på mötet den 14:e september, det som sammanfattas som kriget mot terrorismen tror vi inte heller att många andra ledare hade fattat. Bushs och Rumsfelds syn på världen som i grunden fientlig tror vi lägger grunden för att fatta beslut med så stora konsekvenser utan att ens rådfråga världens ledare. Det handlar trots allt om ekonomiska sanktioner som får konsekvenser världen över, krigföring mot terrororganisationer som finns i många av världens länder. USA:s ställning som hegemon underlättar beslutet för Bush-administrationen. Dock bör man tänka på att en administration med en annan sammansättning kanske inte hade utnyttjat citationen i samma utsträckning. Detta understryker Bush-administrationens aggressiva framtoning.

På samma sätt som i beslutet om ”*War on terror*” är beslutet att gå till fullskaligt krig i Afghanistan inte självklart. Bush och Rumsfelds tidigare överenskommelse om att använda militären när tillfälle uppkom tror vi som ett resultat av dynamiken dem emellan. En ytterligare faktor som talar för deras linje är viljan att byta riktning angående utrikespolitiken, då man upplevde Clinton-administrationens linje som alldeles för försiktig.

Vi har alltså kommit fram till att George W. Bush och Donald Rumsfeld i olika grad haft inflytande på hela processen kring krigsförklaringen mot terrorismen allmänhet och Afghanistan i synnerhet.

8.1.2 Förslag till vidare forskning

Det som slagit oss tydligast under resans gång är det faktum att en studie av det här slaget skulle behöva mycket mer utrymme. Vi skulle föreslå en studie där hela innersta kretsen undersöks, med ett betydligt mer omfattande och utarbetat *beliefsystem*. Detta hade gett en betydligt mer dynamisk och korrekt bild av beslutsprocessen. Vidare anser vi att det hade varit oerhört intressant och givande om en studie med intervjuer av huvudpersonerna genomförts. Vi tycker trots brister i utrymme och utformningen av analysverktygen att metoden vi använt har varit både intressant och givande att arbeta med.

9 Referensförteckning

Nye, Joseph S Jr, 2004. *Att förstå internationella konflikter*. Malmö: Liber

Woodward, Bob, 2003. *Bush at war*. London: Pocket books

Stoessinger, John G, 2005. *Why nations go to war*. Uppl. 9. San diego??: Wadsworth

Esaiasson, Peter – Gilljam, Mikael – Oscarsson, Henrik – Wängnerud, Lena, 2005. *Metodpraktikan – Konsten att studera samhälle individ och marknad*. Stockholm: Norstedts juridik.

Vertzberger, Yaacov Y.I, 1990. *The world in their minds*. Stanford: Stanford University press.

Krames, Jeffrey A, 2002. *The Rumsfeld Way*. New York: McGraw-Hill

Aikman, David, 2004. *George W Bush, En man och hans tro*. Trångsund: läsförlaget

Laurent, Eric, 2003. *Bushs okända värld*. Ungern: Alhambra

Mitchell, Elizabeth, 2000. *Revenge of the Bush Dynasty*. New York: Hyperion

10 Internetkällor

Rumsfeld, Donald, 2001. *Rumsfeld's Rules*.

<http://www.opinionjournal.com/wsj/?id=85000505> 2/1-2007 kl 15.27

www.ne.se